

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ОДЕСЬКА ПОЛІТЕХНІКА»
КАФЕДРА ПІДПРИЄМНИЦТВА І ТОРГІВЛІ**

**VI МІЖНАРОДНА НАУКОВО-ПРАКТИЧНА КОНФЕРЕНЦІЯ
«ПІДПРИЄМНИЦТВО І ТОРГІВЛЯ: ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ»**

19 травня 2023 року

Одеса – 2023

**Підприємництво і торгівля: тенденції розвитку:
матеріали VI Міжнародної науково-практичної конференції (19 травня
2023 року). – Одеса: Національний університет «Одеська політехніка»,
2023. – 171 с.**

Редакційна колегія:

д.е.н., професор Філіппова С.В., д.е.н., професор Бавико О.Є., д.е.н., професор
Левкіна Р.В., д.е.н., професор Фролова Л.В., д.е.н., професор Валінкевич Н.В.,
д.е.н., професор Гросул В.А., д.е.н., професор Ткаченко А.М., д.е.н., професор
Репіна І.М., д.е.н., професор Міщук І.П., д.е.н., професор Міщук І.П., д.е.н.,
професор Павлова В.А.

У збірнику матеріалів VI Міжнародної науково-практичної конференції розкриваються теоретико-методологічні та практичні засади підприємництва і торгівлі в системі національних та світових економічних інтересів. Дослідження авторів спрямовано на з'ясування форм сучасного підприємництва в глобальній інноваційній системі, сучасних тенденцій розвитку внутрішньої торгівлі України та перспективних напрямків просування української продукції на нові експортні ринки.

Збірник розраховано на наукових працівників, аспірантів і здобувачів, усіх, хто цікавиться позитивними та негативними тенденціями розвитку підприємництва і торгівлі в Україні та світі.

Матеріали друкуються мовами оригіналів. Погляди, висловлені в публікаціях, є позицією авторів. Повну відповідальність за достовірність та якість поданого матеріалу несуть учасники семінару та їх наукові керівники.

*Національний університет «Одеська політехніка»,
Інститут економіки та менеджменту,
Кафедра підприємництва і торгівлі*

ЗМІСТ

СЕКЦІЯ 1

ТЕОРІЯ, ПРАКТИКА, СУЧАСНІ ВИКЛИКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМНИЦТВА

Архипова Т.В. , к.е.н., доцент, Чипинюк Є.В. , здобувачка вищої освіти РЕКЛАМНА ДІЯЛЬНІСТЬ ПІДПРИЄМСТВА У ІНТЕРНЕТ-СЕРЕДОВИЩІ	8
Бавико О.Є. , д.е.н., професор, Джахан Фавзі Салем Ісмаїл , здобувач третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти ПІДПРИЄМНИЦЬКЕ СЕРЕДОВИЩЕ В УМОВАХ ВІЙНИ: СТАН, ПРОГНОЗИ ТА ОЧІКУВАННЯ	10
Бойко І.М. , здобувачка третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти ЕВОЛЮЦІЙНИЙ РОЗВИТОК МОДЕЛЕЙ ІННОВАЦІЙНОГО ПРОЦЕСУ	14
Бородін Б.М. , здобувач третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти ТРАНСФОРМАЦІЙНІ ПРОЦЕСИ В ЕКОНОМІЦІ ТА ЇХ ВПЛИВ НА ПІДПРИЄМНИЦТВО	18
Брагіна О.С. , к.е.н., доцент, Бондарчук М.Є. , к. е. н., доцент СУЧАСНИЙ СТАН ПІДПРИЄМНИЦТВА В УКРАЇНІ	20
Budiakova Olena , Candidate of Economics, Senior Lecturer FEATURES OF THE QUALITY TRAINING OF SPECIALISTS UNDER THE CONDITIONS OF MARITAL STATE	23
Головач Т. В. , старший викладач ВИКЛИКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМНИЦТВА В УКРАЇНІ	26
Городецька Т.Б. , к.е.н., доцент, Ляшенко А.В. здобувачка вищої освіти, Орленко А.С. здобувачка вищої освіти СОЦІАЛЬНІ МЕРЕЖІ ЯК СУЧАСНИЙ ІНСТРУМЕНТ ПРОСУВАННЯ У ПІДПРИЄМНИЦТВІ	29
Зайченко К.С. , к.е.н., доцент, Корня С. В. , здобувач вищої освіти ІСТОРІЯ РОЗВИТКУ МОНОПОЛІЙ	31
Зайченко К.С. , к.е.н., доцент, Кулаксіз А.М. , здобувачка вищої освіти ПРИКЛАД КОРПОРАТИВНОЇ СОЦІАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ЗАРУБІЖНОГО ПІДПРИЄМСТВА В УМОВАХ НАДЗВИЧАЙНОГО СТАНУ	33
Ільченко Г.О. , здобувачка вищої освіти, Єрмак С.О. , д. е. н., професор УЧАСТЬ ВОЛОНТЕРІВ У ЗАБЕЗПЕЧЕННІ ПРОДОВОЛЬЧОЇ БЕЗПЕКИ В ОДЕСЬКОМУ РЕГІОНІ ПІД ЧАС ВОЄННОГО СТАНУ	34
Карнаушенко А.С. , к.е.н., доцент ПЕРСПЕКТИВИ ВИКОРИСТАННЯ ТЕХНОЛОГІ БЛОКЧЕЙН В ТОРГІВЛІ	36
Куницька-Іляш М. В. , к.е.н., доцент	

ПРІОРИТЕТИ ПОЛІТИКИ РОЗВИТКУ ЕКСПОРТНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ТА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ АПК УКРАЇНИ	39
Лисюк О.В. , к.е.н., доцент, Балаш Л.Я. , к.е.н., доцент ОСОБЛИВОСТІ ЗАКОНОДАВЧОГО РЕГУЛЮВАННЯ ПІДПРИЄМНИЦТВА В УКРАЇНІ	41
Мешкова-Кравченко Н.В. , ст. викладач, Остапюк О.В. , здобувачка вищої освіти ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМНИЦТВА РЕСТОРАННОГО ГОСПОДАРСТВА	45
Михайличенко Н.М. , к.е.н., доцент ПРОБЛЕМИ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ ІНСТИТУТУ САМОЗАЙНЯТОСТІ В УКРАЇНІ	47
Непран А. В. , к.е.н., доцент РОЗПОДІЛ ВИТРАТ ПО УТРИМАННЮ І ЕКСПЛУАТАЦІЇ ОБЛАДНАННЯ ПРИ КАЛЬКУЛЮВАННІ СОБІВАРТОСТІ ПРОМИСЛОВОЇ ПРОДУКЦІЇ	49
Обіход Т.В. , к. фіз.-мат. н., доцент, Бородіна О.М. , к.е.н., проректор ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ЦИФРОВОЇ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ	52
Павлова В.А. , д.е.н., професор ПРО НОВІ ВИКЛИКИ ДЛЯ ТОРГОВЕЛЬНОГО БІЗНЕСУ	54
Пахолюк О.В. , к.т.н., доцент, Передрій О.І. , к.т.н., доцент ПЕРСПЕКТИВИ ОНОВЛЕННЯ ЗАКЛАДІВ ТОРГІВЛІ	57
Пухальська Я.П. , к.е.н, доцент ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ МАЛОГО ТА СЕРЕДНЬОГО БІЗНЕСУ ПІСЛЯ 24 ЛЮТОГО 2022 РОКУ	59
Пучкова С.І. , к.е.н., доцент НАПРЯМИ РЕАЛІЗАЦІЇ СОЦІАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ БІЗНЕСУ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ	62
Райтер Н.І. , к.е.н., доцент, Мацьків Г.В. , к.е.н., доцент МАЙНОВІ РИЗИКИ АГРАРНОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА В УМОВАХ ВІЙНИ	66
Таранюк Л.М. , д.е.н., професор, Таранюк К.В. , к.е.н., доцент ГЛОБАЛІЗАЦІЙНО-ЕКОНОМІЧНЕ МОДЕЛЮВАННЯ ПРЯМИХ ІНОЗЕМНИХ ІНВЕСТИЦІЙ	70
Шевчик Б. М. , д.е.н., доцент ПІДПРИЄМНИЦЬКА АКТИВНІСТЬ ЯК НЕГЕНТРОПІЙНА ФУНКЦІЯ КУЛЬТУРИ	72

СЕКЦІЯ 2 ТОРГІВЛЯ В УМОВАХ КРИЗОВОЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ РИНКІВ

Бондарчук М.Є., к.е.н., доцент, **Брагіна О.С.**, к.е.н., доцент

ВІТЧИЗЯНИЙ ЕКСПОРТ В УМОВАХ ВІЙНИ	76
Бондарчук М.Є. , к.е.н., доцент, Орленко А.С. , здобувач вищої освіти НАПРЯМКИ РОЗШИРЕННЯ АСОТИМЕНТУ МОРОЗИВА З ПОЛІПШЕНИМИ СПОЖИВНИМИ ВЛАСТИВОСТЯМИ	78
Гарнага О.М. к.е.н., доцент РОЗВИТОК ПІДПРИЄМНИЦТВА У СФЕРІ ЗЕМЛЕКОРИСТУВАННЯ В УКРАЇНІ НА ПОЧАТКУ ХХ СТОЛІТТЯ	81
Губені Ю.Е. , д. е. н., професор ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ ТА СТАНОВЛЕННЯ НЕ-МЕРЕЖЕВНИХ СУПЕРМАРКЕТІВ У ЛОКАЛЬНИХ ГРОМАДАХ	83
Гусак В.О. , здобувачка третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти АНАЛІЗ СТАНУ ТА МАЙБУТНІ ПЕРСПЕКТИВИ ГЛОБАЛЬНОГО ТА НАЦІОНАЛЬНОГО ЗЕРНОВОГО РИНКУ	85
Завгородній К. В. , к.е.н. ОСНОВНІ ЗАКОНОМІРНОСТІ РОЗВИТКУ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ В УМОВАХ ГЛОБАЛЬНОЇ НЕСТАБІЛЬНОСТІ	86
Каранфіл Д. Ю. , здобувачка передфахової вищої освіти, Мартиросян І. А. , к.т.н., старший викладач, Пахольок О.В. , к.т.н., доцент ВИЯВЛЕННЯ СПОЖИВЧИХ ПЕРЕВАГ ЩОДО ВИРОБНИЦТВА ОРГАНІЧНОЇ ПРОДУКЦІЇ В УКРАЇНІ	89
Крупа В.Р. , к.е.н., доцент ОРГАНІЗАЦІЯ ЗОВНІШНЬОЇ ТОРГІВЛІ АГРАРНОЮ ПРОДУКЦІЄЮ В УМОВАХ ОБМЕЖЕНЬ ВОЄННОГО СТАНУ	92
Пилипенко Н.М. к.е.н., доцент, Миколенко О.Г. , здобувач вищої освіти ОСНОВНІ ФОРМИ ТА НАПРЯМИ РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМНИЦТВА В СФЕРІ ІНТЕРНЕТ-ТОРГІВЛІ	97
Пучков О.С. , здобувач вищої освіти СТРУКТУРА ТА УМОВИ РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМНИЦЬКОГО ПОТЕНЦІАЛУ	100
Скрипник В.Л. , здобувач третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти ПОРІВНЯННЯ СПОЖИВЧИХ ВЛАСТИВОСТЕЙ СУМІШЕЙ ДЛЯ САМОВИРІВНЮЮЧИХ ПІДЛОГИ НА ГПСОВІЙ ОСНОВІ, ЯКІ ПРЕДСТАВЛЕННІ НА РИНКУ УКРАЇНИ	102
Трофімчук О. Р. , к. е. н., доцент, Цип'яшук К. С. , здобувачка вищої освіти СУЧАСНІ АСПЕКТИ РОЗВИТКУ РОЗДРІБНОЇ ТОРГІВЛІ В УКРАЇНІ	104

СЕКЦІЯ 3

УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМНИЦЬКИМИ СТРУКТУРАМИ: ОРГАНІЗАЦІЯ, МЕХАНІЗМИ, ІНСТРУМЕНТИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ ТА СОЦІАЛЬНОЇ ЕФЕКТИВНОСТІ БІЗНЕСУ

Абрамович М.Е. , здобувач вищої освіти НАПРЯМИ ЦИФРОВІЗАЦІЇ КОМЕРЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ
--

ПІДПРИЄМНИЦЬКИХ СТРУКТУР	107
Березовський Ю.В. , д.т.н., професор, Кузьміна Т.О. , д.т.н., професор, Краглік В.С. , здобувачка третього (освітньо-наукового) рівня, Момоток Е.Л. , здобувач третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти , Шепетовська А.Ю. здобувачка вищої освіти ОЦІНКА ВПЛИВУ СТРАТЕГІЧНОГО УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛУ НА РЕАЛІЗАЦІЮ ІННОВАЦІЙНОГО ПРОЄКТУ	109
Белкін Д.О. , здобувач третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти СТРАТЕГІЯ ЯК БАЗОВИЙ ЕЛЕМЕНТ УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМНИЦЬКИМИ СТРУКТУРАМИ	111
Yermak S. , DEcon, Assoc. Prof., Ozcan S. , PhD, Assoc. Prof., Vavyko O. , DEcon, Prof. VARIETY OF FRUGAL INNOVATION TERMS AND THEIR PECULIARITIES	113
Живолович А. А. здобувач третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти, Кулік А. В. , к.е.н., доцент АНАЛІЗ ЛОГІСТИЧНОЇ ЕФЕКТИВНОСТІ УКРАЇНИ ЗА МІЖНАРОДНИМ ІНДЕКСОМ LPI	115
Івашов І.В. , здобувач третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти, науковий керівник Бавико О.Є. , д.е.н., професор СЕМАНТИЧНИЙ АНАЛІЗ, МІСЦЕ І ФУНКЦІОНАЛЬНЕ ПРИЗНАЧЕННЯ УПРАВЛІННЯ У ПІДПРИЄМНИЦТВІ	118
Коб'яков С.М. , к.с.-г.н., доцент ПРИНЦИПИ ТА МЕТОДИ РЕСТРУКТУРИЗАЦІЇ ПРОМИСЛОВИХ ПІДПРИЄМСТВ УКРАЇНИ	120
Кононенко Л.В. , к. е. н., доцент, Савченко В.М. , к. е. н., професор СТРАТЕГІЧНЕ УПРАВЛІННЯ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИМИ ПІДПРИЄМСТВАМИ В УМОВАХ ЦИРКУЛЯРНОЇ ЕКОНОМІКИ	125
Крамаренко О.О. , здобувач третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти, Самойленко А.А. , канд.техн.наук, доцент СУТНІСТЬ ТА ОСОБЛИВОСТІ ЛОГІСТИЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА ЕЛЕКТРОННОЇ ТОРГІВЛІ	127
Матюха М.М. , к.е.н., доцент УПРАВЛІНСЬКА ЗВІТНІСТЬ ЯК ОСНОВА ІНФОРМАЦІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ВЕДЕННЯ БІЗНЕСУ	130
Михайловський К.І. , здобувач вищої освіти, Самойлов І.С. , здобувач вищої освіти ЯКІСТЬ ТОВАРІВ ТА МЕТОДИ ЇЇ ОЦІНКИ: ДОСВІД ЗАСТОСУВАННЯ	133
Мустафіна Д.А. , здобувачка вищої освіти, Бондарчук М.Є. , к.е.н., доцент ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА В УМОВАХ НЕСТАБІЛЬНОГО ПІДПРИЄМНИЦЬКОГО СЕРЕДОВИЩА	136
Олійник Н.М. , к.т.н., доцент, Дорогань О.І. , здобувачка вищої освіти, Шандов	

Р.А. , здобувач вищої освіти ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ ТА СОЦІАЛЬНОЇ ЕФЕКТИВНОСТІ БІЗНЕСУ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ В УКРАЇНІ	138
Орел А.М. , д.екон. н., доцент, Саламатіна Д.Р. , здобувачка вищої освіти КОРПОРАТИВНЕ УПРАВЛІННЯ В ГАЛУЗІ АВІАЦІЇ	142
Орлова В.М. , к.т.н., доцент, Штанько Є.О. , здобувач вищої освіти ІННОВАЦІЇ ЯК ІНСТРУМЕНТ ПІДВИЩЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ	145
Палесіка А. , здобувачка вищої освіти ЕФЕКТИВНІСТЬ ПІДПРИЄМНИЦЬКИХ СТРУКТУР ТА ФАКТОРИ ЇЇ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ	146
Полятикін В. О. , здобувач наукового ступеня доктора філософії, ОСОБЛИВОСТІ ІНТЕГРОВАНОГО УПРАВЛІННЯ ЗЕМЛЕКОРИСТУВАННЯМ В УМОВАХ СТАЛОГО РОЗВИТКУ	148
Стефанович Н.Я. , ст. викладач, Гришман І.В. , здобувач вищої освіти МЕТОДИ УПРАВЛІННЯ ДЕБІТОРСЬКОЮ ЗАБОРГОВАНІСТЮ ПІДПРИЄМСТВ	151
Шалева О. І. , к.е.н., доцент, Сілантьєв І. Ю. , здобувач третього (освітньо- наукового) рівня вищої освіти РОЛЬ І ОСОБЛИВОСТІ ЛОГІСТИКИ В ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ АГРОПРОМИСЛОВОГО СЕКТОРА	154

СЕКЦІЯ 4

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКІСНОЇ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ З ПІДПРИЄМНИЦТВА

Бавико О.Є. , д.е.н., професор, завідувач кафедри підприємництва і торгівлі ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ СПЕЦІАЛЬНОСТІ «ПІДПРИЄМНИЦТВО ТА ТОРГІВЛЯ» ТА ВІДПОВІДНИХ СЕГМЕНТІВ РИНКУ ПРАЦІ	158
Гребеніченко І.О. , здобувачка (другого) рівня вищої освіти СУЧАСНІ ПІДХОДИ ДО НАВЧАННЯ КЕРІВНИКІВ-ЛІДЕРІВ	160
Дороніна О.А. , д.е.н., професор, Трегубов О.С. , к.е.н., доцент, Якимова Н.С. , д.е.н., доцент ПІДГОТОВКА ФАХІВЦІВ З СОЦІАЛЬНОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА ДЛЯ ВІДНОВЛЕННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ АКТИВНОСТІ ТА ЗНИЖЕННЯ НАПРУЖЕНОСТІ НА РИНКУ ПРАЦІ	162
Зеліско Н.Б. , к.е.н., доцент АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКІСНОЇ БІЗНЕС-ОСВІТИ В УКРАЇНІ	165
Levkina R.V. , professor, doctor of economic sciences, Kotko Ya.M. , Candidate of Economic Sciences FORMATION OF MODERN COMPETENCIES OF SPECIALISTS IN BUSINESS AND TRADE	168

- сприяння підвищенню конкурентоспроможності вітчизняних виробників товарів і послуг на внутрішньому та світовому ринках, насамперед у галузях, що виробляють продукцію з високим ступенем перероблення, а також у сфері послуг;
- реструктуризація збиткового сектору економіки, що штучно підтримується завдяки системі бюджетних субсидій, списання податкових боргів і неплатежів природним монополіям.

Література:

1. Іванілов О.С. Економіка підприємства [Текст]: підручник / О.С. Іванілов. - К.: Центр учбової літератури, 2009. - 728 с.
2. Бойчик І.М. Економіка підприємства. Навч.пос. – К.: Атіка, 2002. – 480с.
3. Карпова І.В. Проблеми реструктуризації економіки України // «Економічні науки». – Серія «Облік і фінанси». – Випуск 9 (33). – Ч. 2. – 2012.
4. Пирог О.В. Адаптація структури національної економіки України до вимог постіндустріального суспільства // Вісник / Національного університету "Львівська політехніка". – 2011. - № 698. - С. 93-103.
5. Структурні перетворення в Україні: передумови модернізації економіки / А.П. Павлюк, Д.С. Покришка, Я.В. Белінська [та ін.]; за ред. Я.А. Жаліла. – К.: НІСД, 2012. – 104 с.

УДК 33

СТРАТЕГІЧНЕ УПРАВЛІННЯ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИМИ ПІДПРИЄМСТВАМИ В УМОВАХ ЦИРКУЛЯРНОЇ ЕКОНОМІКИ

Кононенко Л.В., к. е. н., доцент,

Савченко В.М., к. е. н., професор,

*Херсонський державний аграрно-економічний університет,
м. Херсон*

Зміна цільової спрямованості стратегічного управління обумовлена необхідністю реалізації Цілей сталого розвитку у контексті з вимогами Суспільства 5.0. Це пов'язано з тим, що якщо донедавна загальноприйнятим був підхід за якого основною метою стратегічного управління підприємством було забезпечення отримання прибутку, то натеper людство дійшло висновку щодо необхідності «розробки стратегічних управлінських рішень, які б враховували соціальну, екологічну, управлінську та економічну складові» [1]. Науковцями забезпечення досягнення Цілей сталого розвитку пов'язується із концепцією циркулярної економіки.

Циркулярна економіка (circular economy, closed-loop economy) ґрунтується на принципах відновлення ресурсів, збереження соціо-еколого-економічної системи тощо. Концепція циркулярної економіки спрямована на те, щоб збалансувати ключові елементи Цілей сталого розвитку (економічні, екологічні та соціальні аспекти).

До одного з перших елементів концепції циркулярної економіки відносять рециклінг (recycling). Рециклінг ресурсів – повернення до економічної діяльності всіх видів ресурсів, у тому числі відходів – промислових, будівельних, сільськогосподарських, побутових та ін. [2]. Подальший розвиток концепції зумовив формування 3R-фреймворк (фреймворк (англ. Framework — «каркас», «структура», «рамка»)) моделі циркулярної економіки, яка трансформувалась спочатку у 6R-фреймворк, потім, у свою чергу, - у 9R-фреймворк.

У рамках 3R процес повторного використання (reuse) полягає у тому, що будь-який об'єкт, який є відходом (благом), що не може бути використуваним одним суб'єктом господарювання, для іншого - готове до використання благо (без додаткової переробки або обробки).

Трансформування 3R концепції циркулярної економіки у 6R-фреймворк була обумовлена необхідністю включення до неї напрямів екологізації та забезпечення сталого розвитку виробництва на основі системи циркуляції продуктів протягом декількох життєвих циклів [5]. Щодо трансформування 6R-концепції циркулярної економіки у 9R-фреймворк, це відбулось шляхом включення до 6R-концепції суміжних бізнес-моделей і стратегій підвищення ефективності виробництва і споживання [6].

Реалізація теоретичної моделі циркулярної економіки ґрунтується на різних підходах у промисловості та у сільському господарстві. Концепція циркулярної економіки у сільському господарстві відповідає базовим принципам ведення сільського господарства та має особливості, що забезпечують її реалізацію. Проте, тільки впровадження цифрових інновацій створює умови для реалізації концепції циркулярної економіки у сільському господарстві (за рахунок інноваційної складової забезпечується широкий вибір напрямів використання відходів і вторинних ресурсів, здійснюється процес адаптації до природних, економічних, екологічних, соціальних і галузевих особливостей). Так, наприклад, відходи тваринництва (гноївка, гній, послід, тощо) можуть використовуватися як джерело добрив для рослинництва, виробництва біогазу. Але більшість сільськогосподарських підприємств спеціалізуються саме на рослинництві і використовують пестициди і мінеральні добрива, тоді як відходи тваринництва залишаються поза увагою. З іншого боку, на тваринницьких фермах та птахофабриках спостерігається висока концентрація відходів життєдіяльності сільськогосподарських тварин на обмеженій території, що викликає проблеми їх переробки та утилізації. Так, пташиний послід містить велику кількість поживних і гумусоутворюючих речовин, яких потребують сільськогосподарські культури, що робить його одним із традиційних видів органічних добрив [4]. Але водночас у великій кількості відходи сільськогосподарських тварин можуть бути небезпечними, забруднювати навколишнє природне середовище, викликати неприємний запах, тощо. Недостатньо відпрацьовані технології переробки гною, посліду спричиняють екологічні, соціальні та економічні проблеми. Все це ускладнює діяльність підприємств тваринництва і птахівництва. Стратегічне управління сільськогосподарськими підприємствами в умовах циркулярної економіки передбачає використання інноваційних технологій.

Трансформування усіх сфер людства на сучасному етапі розвитку за масштабом, обсягом та складністю є безпрецедентним [3]. Четверта промислова революція і становлення та розвиток Суспільства 5.0 обумовлюють необхідність інноваційних змін, у тому числі і у сільському господарстві.

При формуванні стратегії підприємствами агропромислового комплексу в умовах реалізації моделі циркулярної економіки є необхідним акцентувати увагу на досягненні Цілей сталого розвитку шляхом впровадження інноваційних методів і технологій, які зводять до мінімуму витрати обмежених ресурсів, стимулюють їх заміну на поновлювані, запобігають втраті та стимулюють повторне використання і рециркуляцію, тощо.

Концепція циркулярної продовжує розвиватися. Реалізація Цілей сталого розвитку досягається у межах загальних інноваційних процесів, що відбуваються в економіці та суспільстві. Впровадження інновацій сьогодні передбачає врахування соціальних, економічних та екологічних потреб різних суб'єктів економіки.

Література:

1. Злотнік М., Мельник О. Стратегічне управління впровадженням принципів циркулярної економіки на вітчизняних підприємствах. *Підприємництво та інновації*. 2020. № 12. С. 112–119. doi: 10.37320/2415– 3583/12.19.
2. Касич А. О., Бондаренко С. М. Рециклінг як сфера реалізації державно-приватного партнерства та інструмент забезпечення цілей сталого розвитку. *Причорноморські економічні студії*. 2022. Вип. 76. С. 176-180.
3. Кононенко Л. В., Назарова Г.Б., Шишкіна Т.М. Трансформування міжнародної торгівлі в умовах глобалізації і цифровізації економіки. *Наука і техніка сьогодні*. 2022. № 5 (5). С. 110-121. DOI: [https://doi.org/10.52058/2786-6025-2022-5\(5\)-110-121](https://doi.org/10.52058/2786-6025-2022-5(5)-110-121)
4. Скляр, Р., Скляр, О., & Мілько, Д. (2018). Особливості процесу метаногенерації пташиного посліду. *Науковий вісник Таврійського державного агротехнологічного університету*, 8(2). URL: <https://oj.tsatu.edu.ua/index.php/visnik/article/view/7> (дата звернення 13.04.2023).
5. Houshyar A., Hoshyar A., Sulaiman R. Review Paper on Sustainability in Manufacturing System. *Journal of Applied Environmental and Biological Sciences*. 2014. vol. 4(4). pp. 7-11. <https://doi.org/10.21272/mmi.2021.4-15>
6. Potting J., Hekkert M., Worrell E., Hanemaaijeret A. Circular Economy: Measuring Innovation in the Product Chain. Netherlands Environmental Assessment Agency, 2017. 46 p. URL: www.pbl.nl/sites/default/files/cms/publicaties/pbl-2016-circular-economy-measuring-innovation-in-product-chains2544.pdf (дата звернення 12.04.2023).

УДК 658.7

СУТНІСТЬ ТА ОСОБЛИВОСТІ ЛОГІСТИЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА ЕЛЕКТРОННОЇ ТОРГІВЛІ

*Крамаренко О.О., здобувач вищої освіти третього рівня,
Самойленко А.А., канд.техн.наук, доцент,
Київський національний університет будівництва і архітектури,
м. Київ*

У сучасному світі віртуальні організації торгівлі вже не новинка. Інтернет-торгівля сьогодні – це галузь, що динамічно розвивається в усьому світі. За даними дослідження AnalyticResearchGroup, за останні 5 років вітчизняний ринок Інтернет-торгівлі збільшився більш ніж утричі. Щорічний середній темп зростання ринку становить 25-30%, і за прогнозами аналітиків така динаміка збережеться найближчими роками. Ця тенденція, безсумнівно, є одним із суттєвих факторів змін у логістиці компаній, що ведуть бізнес через Інтернет, та появи такого виду логістики, як інтернет-логістика чи логістика Інтернет-торгівлі.

Інтернет-логістика є логістичним напрямом, що керує матеріальними потоками в процесі посередницької діяльності інтернет-магазинів. Розглянемо, у чому важлива відмінність традиційної торгової логістики від логістики Інтернет-магазину. Традиційне логістичне коло можна описати так: продукт від постачальника потрапляє в розподільчий центр, а потім здійснюється його доставка до роздрібних магазинів, куди клієнти приходять за покупками.

Схема логістики Інтернет-магазину виглядає дещо інакше: після надходження продукції до розподільчих центрів та отримання замовлень від клієнтів через інтернет, необхідний продукт (замовлення) направляється до кур'єрської або поштової служби, яка, у свою чергу, здійснює доставку замовлення клієнту або додому, або до відділення пошти.

Наукове видання

Збірник матеріалів

**VI МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ
«ПІДПРИЄМНИЦТВО І ТОРГІВЛЯ: ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ»**

19 травня 2023 року